

**Kuratorium Oświaty
w Warszawie**
Al. Jerozolimskie 32, 00-024 Warszawa

ZSE.576.71.2011.ŁC

RAPORT

**Z REALIZACJI WYCHOWANIA KOMUNIKACYJNEGO
W PRZEDSZKOLACH, SZKOŁACH
PODSTAWOWYCH ORAZ GIMNAZJACH
NA TERENIE WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO**

Warszawa, listopad 2011 r.

I. Cele badania

1. Pozyskanie informacji na temat realizacji treści z wychowania komunikacyjnego w przedszkolach, szkołach podstawowych i gimnazjach na terenie województwa mazowieckiego.
2. Analiza porównawcza zebranych danych z informacjami pozyskanymi za pomocą ankiet dotyczących realizacji wychowania komunikacyjnego w roku 2009 r. w szkołach podstawowych i gimnazjach.

II. Narzędzie badawcze

1. Ankieta, którą wypełniali dyrektorzy przedszkoli obecni na naradzie inauguracyjnej rok szkolny 2011/2012 we wrześniu br. zorganizowanej przez Wydział Zwiększania Szans Edukacyjnych.
2. Ankiety on-line zamieszczone w październiku br. na stronie internetowej Kuratorium Oświaty w Warszawie, skierowane do dyrektorów szkół podstawowych i gimnazjów województwa mazowieckiego.

Do opracowania raportu wykorzystano dane z ankiet oraz z bazy Systemu Informacji Oświatowej.

III. Wyniki badania – przedszkola

Ankieta dotycząca realizacji wychowania komunikacyjnego w przedszkolu została przeprowadzona podczas narady inauguracyjnej rok szkolny 2011/2012 zorganizowanej przez Wydział Zwiększania Szans Edukacyjnych Kuratorium Oświaty w Warszawie. Pilotażowo, jako próbę badawczą dla województwa mazowieckiego, przyjęto grupę przedszkoli będących w nadzorze pedagogicznym Wydziału Zwiększania Szans Edukacyjnych. W naradzie wzięło udział 424 dyrektorów publicznych i niepublicznych przedszkoli. Informację zwrotną uzyskano od 386 dyrektorów, tj. od 91% obecnych na naradzie, co stanowi ok. 30% wszystkich przedszkoli na terenie województwa mazowieckiego. Natomiast liczba dyrektorów, którzy zwrócili wypełnioną ankietę stanowi ok. 28% dyrektorów przedszkoli z całego Mazowsza.

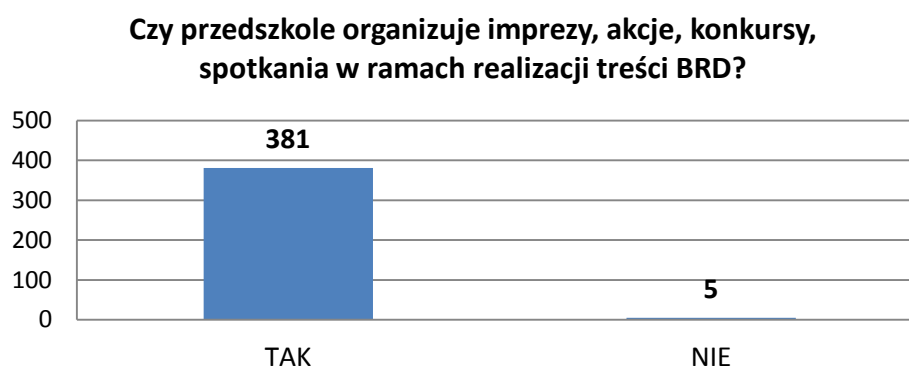
W przedmiotowej ankiecie zadano dyrektorom przedszkoli 6 pytań:

- 1) Czy przedszkole organizuje imprezy, akcje, konkursy, spotkania w ramach realizacji treści BRD?
- 2) Czy przedszkole uczestniczy w konkursach z zakresu BRD organizowanych przez inne instytucje?
- 3) Czy w przedszkolu są realizowane, oprócz wybranego programu wychowania przedszkolnego, dodatkowe programy dot. BRD?

- 4) Czy nauczyciele w ramach realizacji treści z zakresu BRD współpracują z Policją?
- 5) Czy przedszkole posiada pomoce dydaktyczne do realizacji zagadnień BRD?
- 6) Czy dzieci korzystają z miasteczka ruchu drogowego?

Pyt.1.

Na zadane pytanie 381 dyrektorów odpowiedziało, że organizuje imprezy, akcje, konkursy oraz spotkania w ramach realizacji treści BRD. Zaledwie 5 dyrektorów udzieliło odpowiedzi przeczącej.

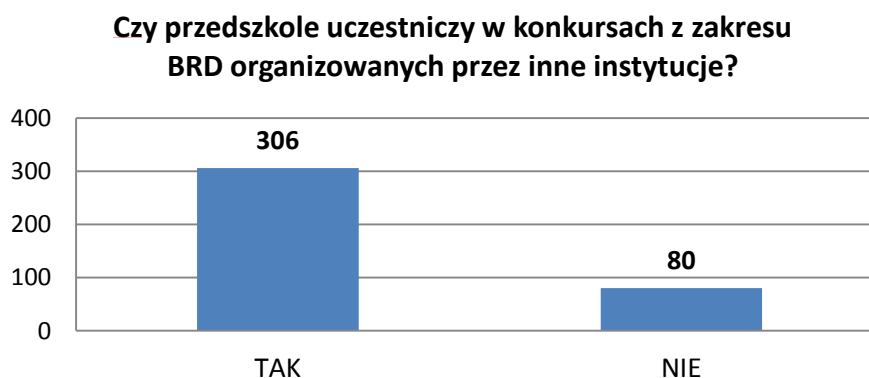
Poniższa tabela przedstawia rozkład procentowy udzielonych odpowiedzi.

	TAK	NIE
liczba odpowiedzi	381	5
% odpowiedzi	98,7%	1,3%

W przełożeniu na województwo mazowieckie odpowiedzi udzielone na TAK stanowią ok. 27% przedszkoli.

Pyt.2.

Na zadane pytanie 306 dyrektorów udzieliło odpowiedzi, że przedszkole uczestniczy w konkursach z zakresu BRD organizowanych przez inne instytucje. Pozostałych 80 dyrektorów udzieliło odpowiedzi negatywnej.

Poniższa tabela przedstawia rozkład procentowy udzielonych odpowiedzi.

	TAK	NIE
liczba odpowiedzi	306	80
% odpowiedzi	79,3%	21,7%

W przełożeniu na województwo mazowieckie odpowiedzi udzielone na TAK stanowią ok. 22% przedszkoli.

Pyt.3.

Na zadane pytanie 224 dyrektorów odpowiedziało, że w przedszkolu są realizowane, oprócz wybranego programu wychowania przedszkolnego, dodatkowe programy dot. BRD. Pozostałych 162 dyrektorów udzieliło odpowiedzi NIE.

Poniższa tabela przedstawia rozkład procentowy udzielonych odpowiedzi.

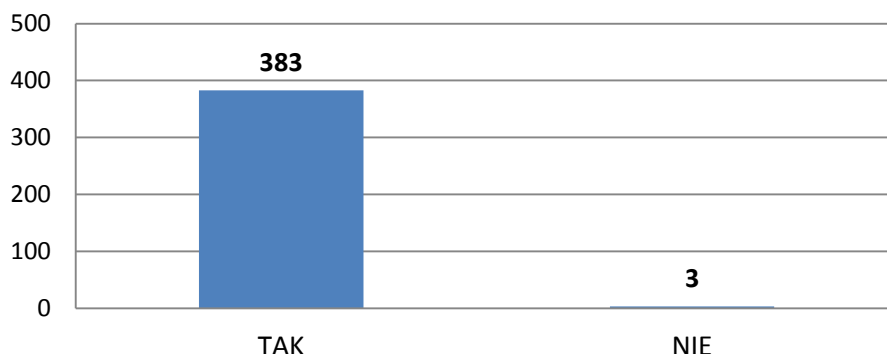
	TAK	NIE
liczba odpowiedzi	224	162
% odpowiedzi	58%	42%

W przełożeniu na województwo mazowieckie odpowiedzi udzielone na TAK stanowią ok. 16% przedszkoli.

Pyt.4.

Na zadane pytanie 383 dyrektorów udzieliło odpowiedzi, że nauczyciele w ramach realizacji treści z zakresu BRD współpracują z Policją. Pozostałych 3 dyrektorów udzieliło odpowiedzi NIE.

**Czy nauczyciele w ramach realizacji treści z zakresu
BRD współpracują z policją?**

Poniższa tabela przedstawia rozkład procentowy udzielonych odpowiedzi.

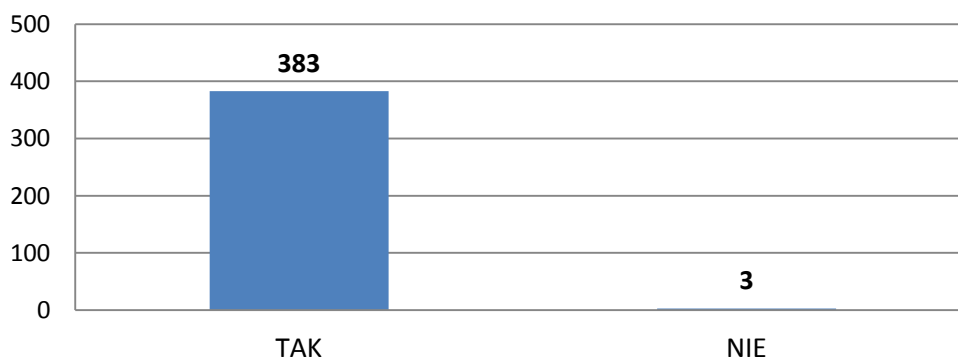
	TAK	NIE
liczba odpowiedzi	383	3
% odpowiedzi	99,2%	0,8%

W przełożeniu na województwo mazowieckie odpowiedzi udzielone na TAK stanowią ok. 27% przedszkoli.

Pyt.5.

Na zadane pytanie 383 dyrektorów udzieliło odpowiedzi, że przedszkole posiada pomoce dydaktyczne do realizacji zagadnień BRD. Pozostałych 3 dyrektorów udzieliło odpowiedzi negatywnej.

**Czy przedszkole posiada pomoce dydaktyczne do realizacji
zagadnień BRD?**

Poniższa tabela przedstawia rozkład procentowy udzielonych odpowiedzi.

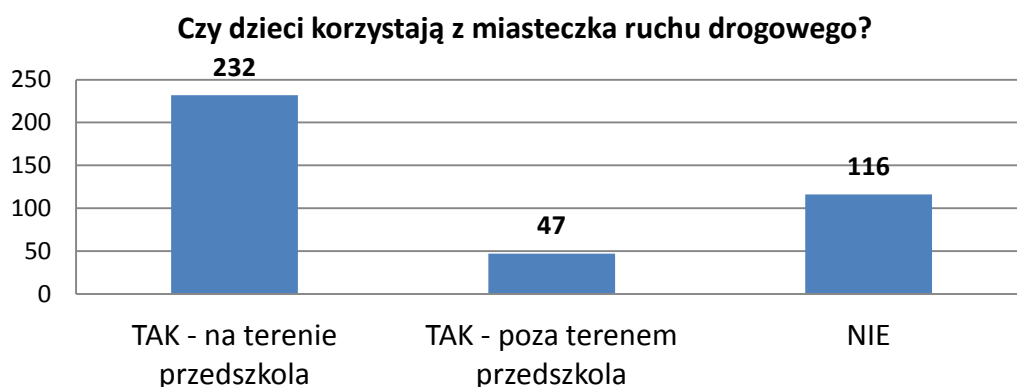
	TAK	NIE
liczba odpowiedzi	383	3
% odpowiedzi	99,2%	0,8%

W przełożeniu na województwo mazowieckie odpowiedzi udzielone na TAK stanowią ok. 27% przedszkoli.

Pyt.6.

Na zadane pytanie 232 dyrektorów udzieliło odpowiedzi, że dzieci korzystają z miasteczka ruchu drogowego na terenie przedszkola, 47 – poza terenem przedszkola. Pozostałych 116 dyrektorów udzieliło odpowiedzi, że dzieci nie korzystają z miasteczek ruchu drogowego. Należy zauważyć, że suma wszystkich udzielonych odpowiedzi wynosi 395, czyli jest większa od liczby ankietowanych dyrektorów.

Ta różnica wynika z faktu, że w 9 przedszkolach dzieci korzystają zarówno z miasteczek ruchu drogowego na terenie przedszkola, jak i poza nim. Zatem, po przeprowadzonej analizie odpowiedzi udzielonych na TAK można przyjąć, że dzieci korzystają z miasteczek ruchu drogowego w 270 spośród ankietowanych przedszkoli.

Poniższa tabela przedstawia rozkład procentowy przedszkoli, w których dzieci korzystają z miasteczek ruchu drogowego.

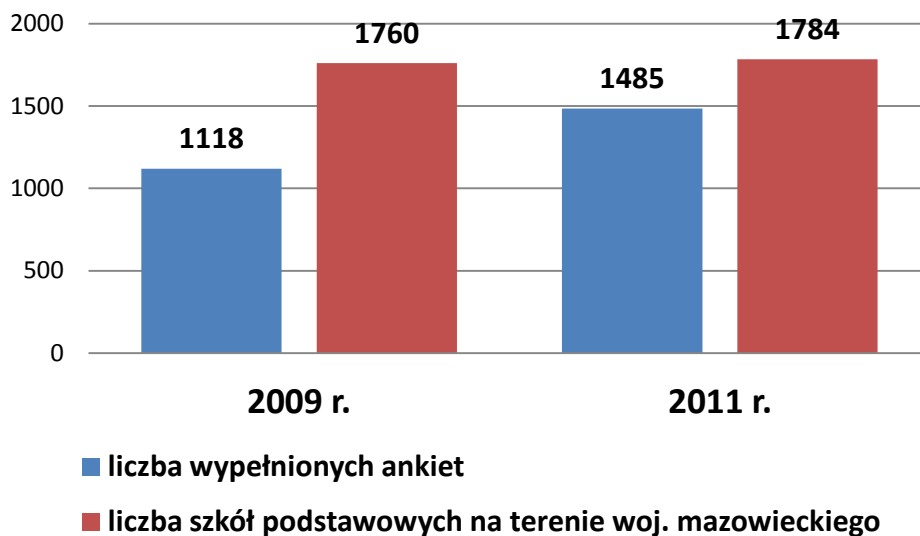
	TAK	NIE
liczba odpowiedzi	270	116
% odpowiedzi	70%	30%

W przełożeniu na województwo mazowieckie odpowiedzi udzielone na TAK stanowią ok. 19% przedszkoli.

IV. Wyniki badania – szkoły podstawowe

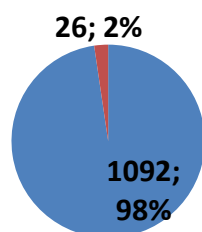
W roku 2011 r. ankieta skierowana do dyrektorów szkół podstawowych została wypełniona przez 1485 dyrektorów z 1784 szkół podstawowych na terenie województwa mazowieckiego, co stanowi 83% wszystkich tego typu szkół na Mazowszu.

W porównaniu do 2009 r., w którym ankietę wypełniło 1118 z 1760 dyrektorów szkół podstawowych, czyli 64%, podczas tegorocznego badania liczba dyrektorów, którzy wypełnili ankietę wzrosła o 19%.

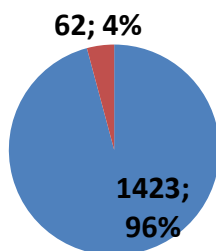
Z przeprowadzonego w tym roku badania wynika, że spośród 1485 wypełnionych przez dyrektorów szkół podstawowych ankiet w 62 przypadkach udzielono odpowiedzi, że w szkole nie jest realizowane wychowanie komunikacyjne.

Realizacja wychowania komunikacyjnego w szkołach podstawowych w 2009 r.

■ TAK ■ NIE

Realizacja wychowania komunikacyjnego w szkołach podstawowych w 2011 r.

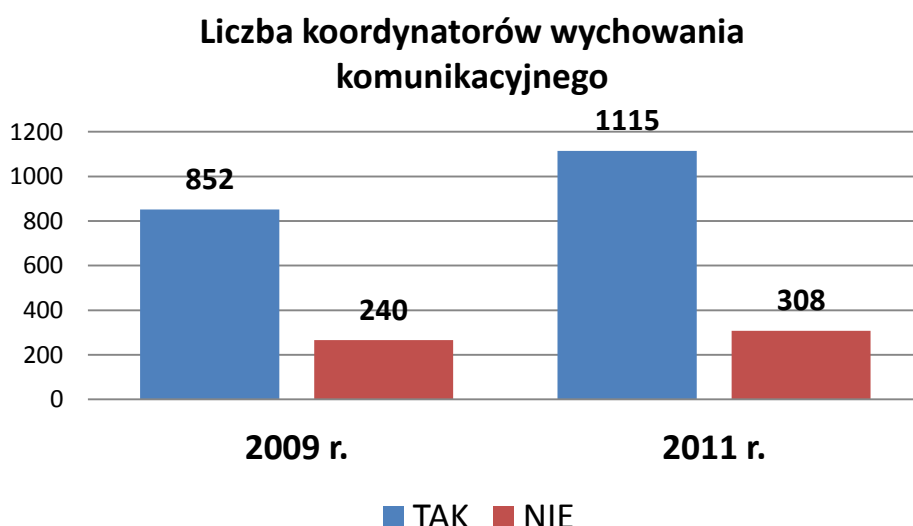

■ TAK ■ NIE

Porównując obecne dane z wynikami z 2009 r. można stwierdzić, że zwiększyła się liczba szkół podstawowych nierealizujących wychowania komunikacyjnego. W roku 2009 zaledwie 2% spośród ankietowanych dyrektorów szkół podstawowych udzieliło odpowiedzi negatywnej. Obecnie taką odpowiedź uzyskano od 4% ankietowanych.

W przypadkach, gdy dyrektorzy udzielili odpowiedzi NIE, byli proszeni o zakończenie wypełniania ankiety. Dlatego, dokonując analizy, w dalszej części tego raportu nie brano pod uwagę wspomnianych ankiet. Do dalszej analizy wyników ankiet za 100% ankietowanych szkół podstawowych przyjęto tylko te, które na powyższe pytanie udzieliły pozytywnej odpowiedzi. W 2009 r. 100% stanowiło 1092 ankietowane szkoły podstawowe, a w 2011 r. – 1423.

Kolejne pytanie ankietowe dotyczyło liczby koordynatorów wychowania komunikacyjnego w szkole. Na to pytanie w 2011 r. odpowiedzi na TAK udzieliło 1115 dyrektorów, na NIE – 308.

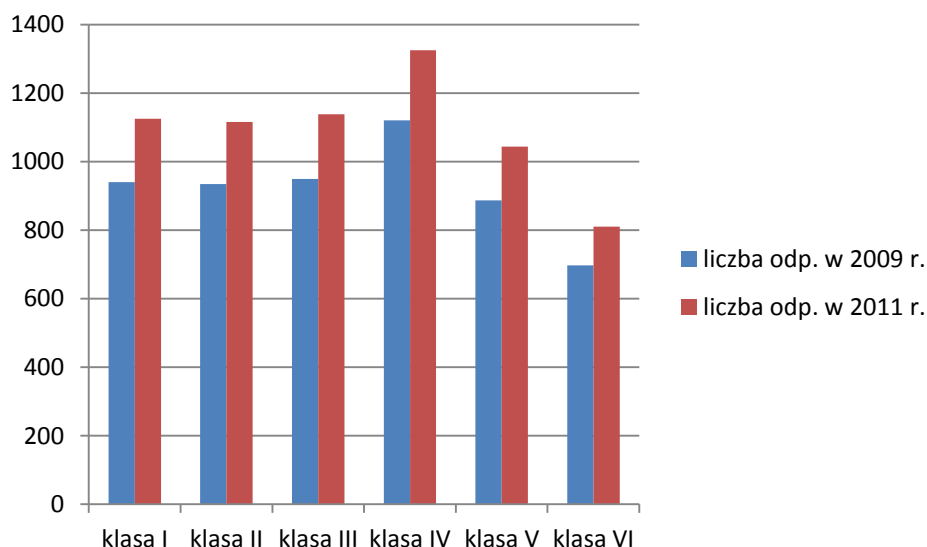

Porównując dane należy jednak pamiętać, że liczba szkół w roku 2011 wzrosła w stosunku do 2009 r. z 1760 do 1784, zaś ankietę wypełniło obecnie o ponad 300 dyrektorów więcej niż w 2009 r. Pomimo to, procentowo liczby odpowiedzi udzielone przez ankietowanych na TAK i NIE prezentują się bardzo podobnie. Poniższa tabela przedstawia zestawienie procentowe.

	2009 r.	2011 r.
TAK	78%	78,4%
NIE	22%	21,6%

Badanie przeprowadzone zarówno w 2009, jak i 2011 r. wskazuje, że najczęściej zajęć z zakresu wychowania komunikacyjnego prowadzi się w klasie IV szkoły podstawowej, najmniej – w klasie VI. Poniższy wykres obrazuje rozkład zajęć o tematyce BRD w poszczególnych latach dla wszystkich klas tego typu szkół.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że większość dyrektorów ocenia jako dostateczne wyposażenie dydaktyczne do nauczania wychowania komunikacyjnego zarówno podczas badania w roku 2009, jak i 2011. Poniższa tabela przedstawia rozkład udzielonych odpowiedzi w rozbiu na poszczególne oceny.

	bardzo dobrze		dobrze		dostatecznie		niedostatecznie		RAZEM
	liczba odp.	%	liczba odp.	%	liczba odp.	%	liczba odp.	%	
2009 r.	16	1,5%	248	22,7%	561	51,3%	267	24,5%	1092
2011 r.	31	2,2%	422	29,6%	704	49,5%	266	18,7%	1423

Jak widać, zarówno w 2009 r., jak i 2011 r. ok. 50% ankietowanych wskazało na odpowiedź świadczącą o dostatecznym wyposażeniu. Należy jednak zauważyć, że podczas tegorocznego badania wzrosła liczba szkół posiadających, zdaniem dyrektorów, bardzo dobre i dobre wyposażenie dydaktyczne do nauczania wychowania komunikacyjnego. Jednocześnie należy podkreślić, że zmniejszyła się liczba odpowiedzi świadczących o niedostatecznym przygotowaniu ww. bazy.

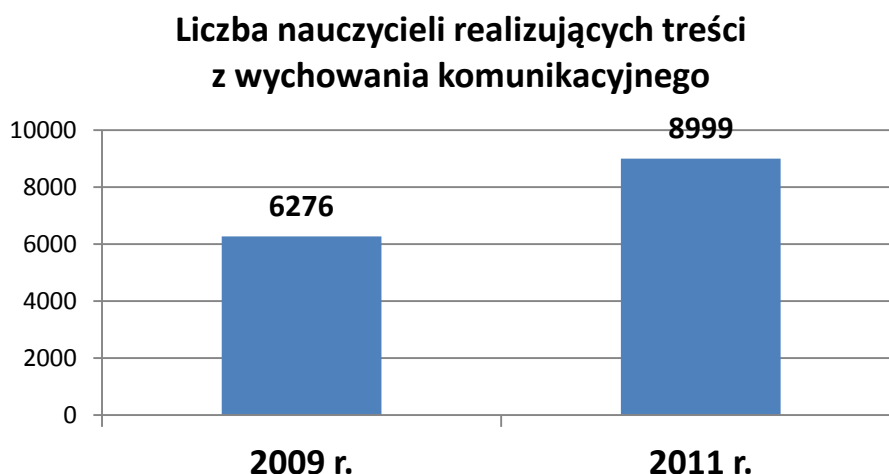
Z poniższego zestawienia wynika, że podstawowe wyposażenie szkół stanowi kącik BRD. Pracownię BRD posiada wciąż niewielka liczba szkół.

	2009 r.		2011 r.	
	liczba odp.	%	liczba odp.	%
pracownia BRD	28	2,5%	31	2,1%
kącik BRD	522	47,8%	748	52,5%
miasteczko ruchu drogowego (dostęp)	87	7,9%	160	11,2%
rowery	136	12,4%	268	18,8%

W porównaniu z rokiem 2009 zwiększyła się liczba szkół podstawowych mających dostęp do miasteczka ruchu drogowego. Wzrosła również liczba rowerów będących w posiadaniu tych szkół.

Kolejne pytanie zadane w ankiecie miało na celu zebranie informacji dotyczących liczby nauczycieli realizujących treści z zakresu wychowania komunikacyjnego. Jak wynika z analizy ankiet, takich nauczycieli w stosunku do wszystkich nauczycieli zatrudnionych w szkołach podstawowych przybywa. W stosunku do 2009 r. liczba wspomnianych nauczycieli wzrosła o blisko 2%.

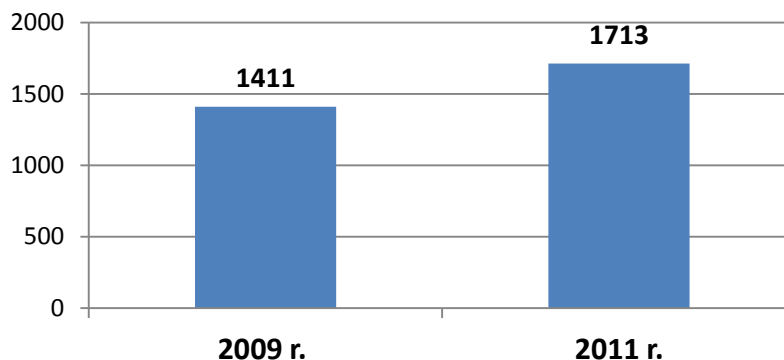
	liczba nauczycieli	% wszystkich nauczycieli
2009 r.	6276	22,3%
2011 r.	8999	24,2%

Następnie zadano pytanie, ilu nauczycieli realizujących wychowanie komunikacyjne ukończyło formy doskonalące do nauczania wychowania komunikacyjnego. Wyniki ankiet wskazują, że nauczyciele podnoszą swoje kwalifikacje w zakresie wychowania komunikacyjnego.

	liczba nauczycieli	% wszystkich nauczycieli realizujących treści z wychowania komunikacyjnego
2009 r.	1411	22,5%
2011 r.	1713	19%

Liczba nauczycieli, którzy ukończyli dodatkowe formy doskonalenia

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że procent nauczycieli, którzy ukończyli formy doskonalące do nauczania wychowania komunikacyjnego w stosunku do nauczycieli realizujących treści z wychowania komunikacyjnego, zmniejszył się o 3,5 w stosunku do 2009 r.

Z przeprowadzonego badania wynika również, że nie we wszystkich ankietowanych szkołach nauczyciele przygotowują uczniów do egzaminu na kartę rowerową w ramach zajęć ujętych w ramowym planie nauczania.

	TAK		NIE		RAZEM
	liczba odp.	%	liczba odp.	%	
2009 r.	1017	93,1%	75	6,9%	1092
2011 r.	1311	92,1%	112	7,9%	1423

Jednakże, w ponad 90% ankietowanych szkół nauczyciele przygotowują uczniów do egzaminu na kartę rowerową w ramach zajęć ujętych w ramowym planie nauczania. Warto również podkreślić, że procent szkół, które udzieliły odpowiedzi NIE jest nieco większy niż w 2009 r.

Podczas badania zapytano również o prowadzenie w szkole zajęć pozalekcyjnych z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Rozkład udzielonych odpowiedzi w rozbiciu na lata 2009 i 2011 przedstawia poniższa tabela.

	TAK		NIE		RAZEM
	liczba odp.	%	liczba odp.	%	
2009 r.	220	20,1%	872	79,9%	1092
2011 r.	507	35,6%	916	64,4%	1423

Z powyższego zestawienia wynika, że liczba szkół, które organizują zajęcia pozalekcyjne z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym wzrosła w stosunku

do 2009 r. W roku 2009 tylko w co piątej z ankietowanych szkół odbywały się dodatkowe zajęcia o powyższej tematyce. W 2011 r. widzimy znaczny wzrost, gdyż takie zajęcia prowadzone są obecnie w co trzeciej z ankietowanych szkół.

Sprawdzono również aktywność szkół w konkursach z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

	TAK		NIE		RAZEM
	liczba odp.	%	liczba odp.	%	
2009 r.	918	84,1%	174	15,9%	1092
2011 r.	1160	81,5%	263	18,5%	1423

Jak wynika z przeprowadzonego badania, nie zaszły duże zmiany od 2009 r. do 2011 r. jeśli chodzi o udział szkół w różnych konkursach o tematyce BRD - udział w nich brało ok. 80% ankietowanych szkół. Jednakże w roku 2011 odnotowano minimalny spadek o 2,6%.

Jeśli chodzi o organizację przez szkoły imprez, akcji oraz spotkań, w ramach których miałyby odbywać się realizacja treści bezpieczeństwa ruchu drogowego, wynik nie uległ zasadniczo zmianie i utrzymuje się na podobnym poziomie. Rozkład częstotliwości organizowania takich imprez, akcji czy spotkań w poszczególnych latach przedstawia poniższa tabela.

	2009 r.		2011 r.	
	liczba odp.	%	liczba odp.	%
co najmniej raz w roku	487	44,6%	693	48,7%
co najmniej dwa razy w roku	295	27%	362	25,4%
częściej niż dwa razy w roku	147	13,5%	204	14,4%
nie organizuje	163	14,9%	164	11,5%

Najwięcej udzielonych odpowiedzi świadczyło o tym, że co najmniej raz w roku ww. działania były podejmowane w ankietowanych szkołach. Różnica w tej kwestii pomiędzy rokiem 2009 a 2011 jest niewielka, bo tylko 4,1% na korzyść roku 2011. Jednakże dalej analizując zapisy powyższej tabeli można zauważyć, że padło mniej odpowiedzi: „nie organizuję”. Różnica pomiędzy dwoma badanymi latami wynosi 3,4%, także na korzyść 2011 r.

W ankiecie zapytano również o to, czy rodzice są włączani w działania szkoły dotyczące tematyki bezpieczeństwa ruchu drogowego. Z pozyskanych odpowiedzi wynika, że obecny stan jest bardzo zbliżony do tego z 2009 r.

	TAK		NIE		RAZEM
	liczba odp.	%	liczba odp.	%	
2009 r.	606	55,5%	486	44,5%	1092
2011 r.	825	58%	598	42%	1423

Jak wynika z rozkładu procentowego, odpowiedzi na TAK w 2011 r. jest więcej o 2,5% niż podczas poprzedniego monitoringu. Różnica, choć niewielka, jest sygnałem, że rodzice coraz częściej zostają włączani do współpracy ze szkołą w zakresie realizacji tematyki bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Podczas tegorocznego badania dodatkowo zapytano dyrektorów szkół, czy w roku szkolnym 2010/2011 byli uczniowie poruszający się rowerem, którzy uczestniczyli w zdarzeniu drogowym (kolizji drogowej, wypadku).

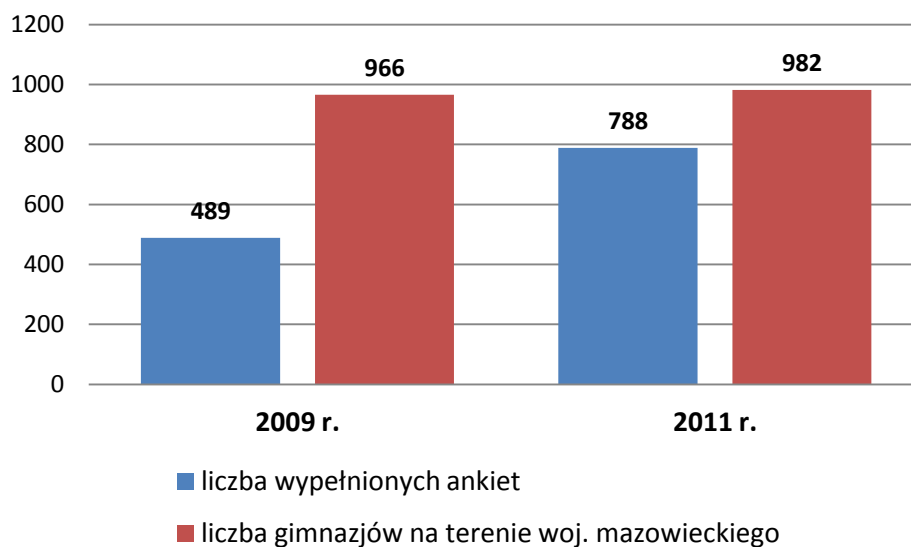
	TAK		NIE		RAZEM
	liczba odp.	%	liczba odp.	%	
2011 r.	19	1,3%	1404	98,7%	1423

Na zadane pytanie uzyskano odpowiedzi, z których wynika, że takie nieszczęśliwe zdarzenia w ubiegłym roku szkolnym miały miejsce w 19 szkołach, co daje 1,3% ankietowanych szkół.

Ponadto uzyskano informację, że w tych 19 szkołach w zdarzeniach drogowych udział wzięło 21 uczniów, z których 13 miało ukończone 10 lat. Spośród wskazanych 13 uczniów 9 posiadało kartę rowerową, a 4 nie.

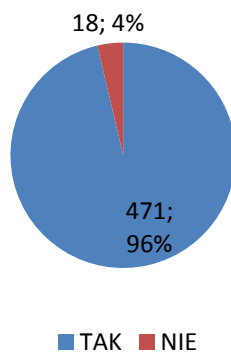
V. Wyniki badania – gimnazjum

W roku 2011 r. ankietę skierowaną do dyrektorów gimnazjów została wypełniona przez 788 dyrektorów z 982 gimnazjów na terenie województwa mazowieckiego, co stanowi ok. 80% wszystkich szkół tego typu. W porównaniu do 2009 r., w którym ankietę wypełniło 489 z 966 dyrektorów gimnazjów, czyli ok. 51%, obecnie pozyskano informacje z większej o ok. 30% liczby szkół.

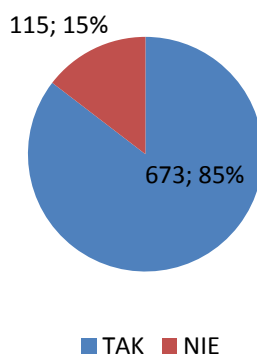

Z przeprowadzonego w tym roku badania wynika, że spośród 788 ankiet wypełnionych przez dyrektorów gimnazjów w 115 przypadkach udzielono odpowiedzi, że w szkole nie jest realizowane wychowanie komunikacyjne.

Realizacja wychowania komunikacyjnego w gimnazjach w 2009 r.

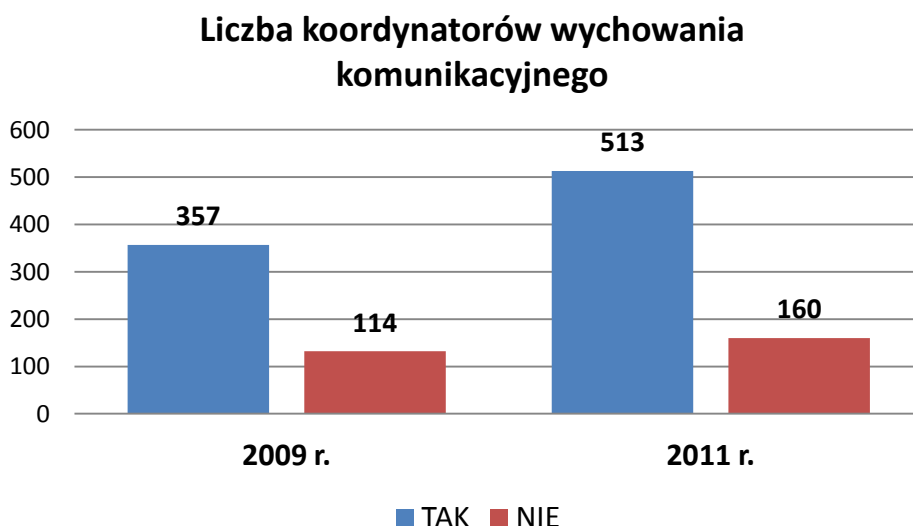

Realizacja wychowania komunikacyjnego w gimnazjach w 2011 r.

Porównując obecne dane z tymi z 2009 r. można stwierdzić, że liczba gimnazjów nierealizujących wychowania komunikacyjnego zwiększyła się. W roku 2009 zaledwie 4% spośród ankietowanych dyrektorów gimnazjów udzieliło odpowiedzi negatywnej. Obecnie taką odpowiedź uzyskano aż od 15% ankietowanych. W związku z powyższym, w dalszej części raportu uwzględnione są tylko dane z ankiet, w których na pytanie dotyczące realizacji wychowania komunikacyjnego udzielono odpowiedzi pozytywnej. W przypadku, gdy dyrektorzy udzielili odpowiedzi NIE, byli proszeni o zakończenie wypełniania ankiety. Dlatego, do dalszej analizy wyników ankiet za 100% ankietowanych gimnazjów przyjęto tylko te, które na powyższe pytanie udzieliły pozytywnej odpowiedzi. W 2009 r. 100% stanowiło 471 ankietowanych gimnazjów, a w 2011 r. – 673.

Na kolejne pytanie dotyczące koordynatorów wychowania komunikacyjnego w szkole w 2011 r. na TAK udzieliło odpowiedzi 513 dyrektorów, zaś na NIE – 160.

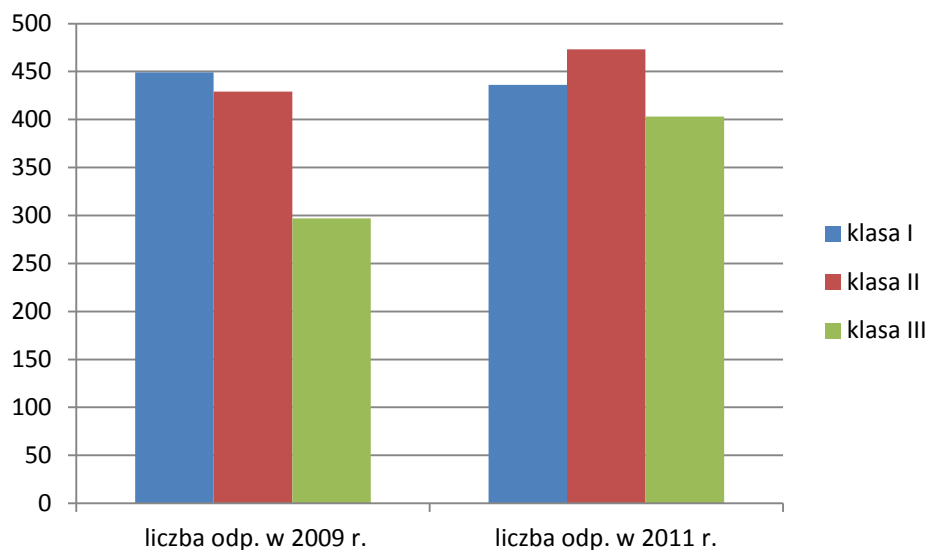

Porównując dane należy jednak pamiętać, że liczba szkół w roku 2011 wzrosła w stosunku do 2009 r. oraz zostało wypełnionych więcej ankiet. Pomimo to, procentowo liczby odpowiedzi udzielonych przez ankietowanych na TAK i NIE przedstawiają się niemal identycznie i stanowią odpowiednio ok. 76% i 24%. Poniższa tabela przedstawia porównanie procentowe.

	2009 r.	2011 r.
TAK	75,8%	76,2%
NIE	24,2%	23,8%

Badanie przeprowadzone zarówno w 2009, jak i 2011 r. wskazuje, że najmniej zajęć o tematyce wychowania komunikacyjnego mają uczniowie w III klasie gimnazjum. W ciągu ostatnich dwóch lat zmniejszyła się liczba gimnazjów, w których prowadzone

są zajęcia w ww. zakresie. Poniższy wykres obrazuje rozkład wspomnianych zajęć w poszczególnych latach dla wszystkich klas tego typu szkół.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że większość dyrektorów ocenia jako dostateczne wyposażenie dydaktyczne do nauczania wychowania komunikacyjnego zarówno podczas badania w roku 2009, jak i 2011. Poniższa tabela przedstawia rozkład udzielonych odpowiedzi w rozbiciu na poszczególne oceny.

	bardzo dobrze		dobrze		dostatecznie		niedostatecznie		RAZEM
	liczba odp.	%	liczba odp.	%	liczba odp.	%	liczba odp.	%	
2009 r.	4	0,9%	81	17,2%	236	50,1%	150	31,8%	471
2011 r.	10	1,5%	185	27,5%	312	46,3%	166	24,7%	673

Zarówno w 2009 r., jak i w 2011 r. ok. 50% ankieterów wskazało na odpowiedź świadcząca o dostatecznym wyposażeniu. Należy jednak zauważyć, że podczas tegorocznego badania wzrosła liczba szkół posiadających, zdaniem dyrektorów, bardzo dobre i dobre wyposażenie dydaktyczne do nauczania wychowania komunikacyjnego. Jednocześnie należy podkreślić, że zmniejszyła się liczba odpowiedzi świadczących o niedostatecznym przygotowaniu ww. bazy.

Uczniowie gimnazjów korzystają najczęściej z kąpaka BRD, pracownię BRD posiada niespełna 3% ankieterów szkół. Poniższa tabela przedstawia bazę wspomagającą prowadzenie zajęć o tematyce bezpieczeństwa w ruchu drogowym w poszczególnych latach.

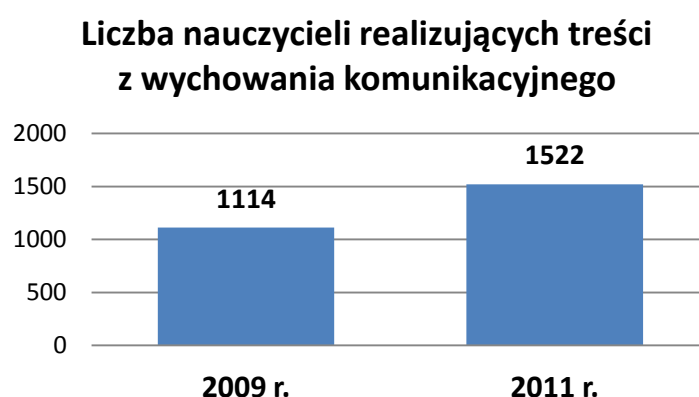

	2009 r.		2011 r.	
	liczba odp.	%	liczba odp.	%
pracownia BRD	15	3,1%	18	2,6%
kącik BRD	184	39%	298	44,2%
miasteczko ruchu drogowego (dostęp)	38	8%	78	11,5%
Rowery	51	10,8%	130	19,3%
Motorowery	10	2,1%	16	2,3%

Na podstawie zestawionych wyżej wartości liczbowych i procentowych, można zaobserwować w roku 2011 w stosunku do 2009 r. prawie dwukrotny wzrost liczby rowerów, stanowiących element wyposażenia szkół. Nieznacznie w ciągu dwóch lat zwiększyła się liczba gimnazjów, których uczniowie mogą korzystać z miasteczka ruchu drogowego.

Kolejne zadane pytanie miało na celu uzyskanie informacji, dotyczących liczby nauczycieli realizujących treści z zakresu wychowania komunikacyjnego. Po analizie pozyskanych danych można stwierdzić, że liczba takich nauczycieli w stosunku do wszystkich nauczycieli zatrudnionych w tym typie szkoły jest mniejsza niż w 2009 r.

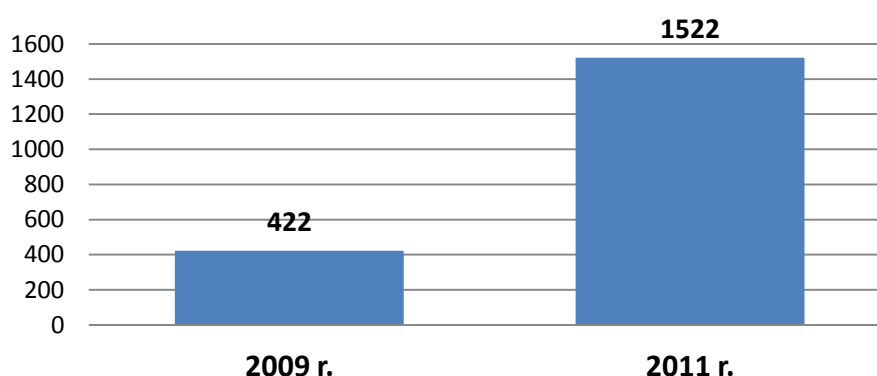
	liczba nauczycieli	% wszystkich nauczycieli
2009 r.	1114	8,4 %
2011 r.	1522	6,5 %

Następnie zadano pytanie, ilu nauczycieli realizujących wychowanie komunikacyjne ukończyło formy doskonalące do nauczania wychowania komunikacyjnego. Wyniki ankiet wskazują, że nauczyciele podnoszą swoje kwalifikacje w zakresie wychowania komunikacyjnego.

	liczba nauczycieli	% wszystkich nauczycieli realizujących treści z wychowania komunikacyjnego
2009 r.	422	37,9%
2011 r.	1522	100%

Liczba nauczycieli, którzy ukończyli dodatkowe formy doskonalenia

Jednocześnie należy zwrócić uwagę, że procent nauczycieli, którzy ukończyli formy doskonalące do nauczania wychowania komunikacyjnego w stosunku do nauczycieli realizujących treści z wychowania komunikacyjnego zwiększył się o 62,1% od 2009 r.

Z przeprowadzonego badania wynika, że nie we wszystkich ankietowanych szkołach nauczyciele przygotowują uczniów do egzaminu na kartę motorowerową w ramach zajęć ujętych w ramowym planie nauczania.

	TAK		NIE		RAZEM
	liczba odp.	%	liczba odp.	%	
2009 r.	271	57,5%	200	42,5%	471
2011 r.	523	77,7%	150	22,3%	673

Jak wynika z powyższego zestawienia, nastąpił widoczny wzrost w stosunku do 2009 r. przygotowywania uczniów do egzaminu na kartę motorowerową w ramach zajęć ujętych w ramowym planie nauczania. W roku 2011 r. aż 77,7% dyrektorów potwierdziło to swoimi odpowiedziami w ankiecie. Warto również podkreślić, że procent ww. szkół wzrósł aż o ok. 20. Jednocześnie zauważono, że szkół, które udzieliły odpowiedzi NIE, jest znacznie mniej niż w 2009 r.

Ponadto, podczas badania zadano pytanie o prowadzenie w szkole zajęć pozalekcyjnych z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Rozkład udzielonych odpowiedzi w rozbiciu na lata 2009 i 2011 przedstawia poniższa tabela.

	TAK		NIE		RAZEM
	liczba odp.	%	liczba odp.	%	
2009 r.	128	27,2%	343	72,8%	471
2011 r.	275	40,9%	398	59,1%	673

Z powyższego zestawienia wynika, że w stosunku do 2009 r. liczba gimnazjów, które organizują zajęcia pozalekcyjne z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym, wzrosła o 13,7%.

Sprawdzono również aktywność szkół w konkursach z zakresu bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

	TAK		NIE		RAZEM
	liczba odp.	%	liczba odp.	%	
2009 r.	364	77,3%	107	22,7%	471
2011 r.	491	73%	182	27%	673

Jak wynika z przeprowadzonego badania, nie zaszły duże zmiany od 2009 r. do 2011 r. jeśli chodzi o udział ankietowanych szkół w różnych konkursach o tematyce BRD. Jednak w roku 2011 zauważono lekki spadek gimnazjów uczestniczących w ww. działaniach. Różnica między 2009 r. a 2011 r. wynosi 4,3%.

Jeśli chodzi o organizację przez szkoły imprez, akcji oraz spotkań, w ramach których miałyby odbywać się realizacja treści bezpieczeństwa ruchu drogowego, wynik nie uległ zmianie. Patrząc jednak szerzej i analizując stosunek odpowiedzi udzielonych na poszczególne opcje zauważamy, że procent gimnazjów, w których co najmniej raz w roku odbywają się ww. działania wzrósł o 7,6. Rozkład częstotliwości organizowania takich imprez, akcji czy spotkań w poszczególnych latach przedstawia poniższa tabela.

	2009 r.		2011 r.	
	liczba odp.	%	liczba odp.	%
co najmniej raz w roku	209	44,4%	350	52%
co najmniej dwa razy w roku	79	16,8%	107	15,9%
częściej niż dwa razy w roku	27	5,7%	37	5,5%
nie organizuje	156	33,1%	179	26,6%

Analizując dalej zapisy powyższej tabeli można zauważyć również, że padło mniej odpowiedzi: „nie organizuję”. Różnica pomiędzy dwoma badanymi latami wynosi 6,5%, także na rzecz 2011 r.

W ankiecie zapytano również o to, czy rodzice są włączani w działania szkoły dotyczące tematyki bezpieczeństwa ruchu drogowego. Z pozyskanych odpowiedzi wynika, że w roku 2011 wzrósł procent gimnazjów, w których rodzice zostali włączeni do realizacji ww. działań. Różnica pomiędzy 2009 r. a 2011 r. wynosi 4,1%. O taki sam procent zmniejszyła się liczba odpowiedzi udzielonych na NIE, które świadczą o niewłączeniu rodziców do współpracy.

	TAK		NIE		RAZEM
	liczba odp.	%	liczba odp.	%	
2009 r.	176	37,4%	295	62,6%	471
2011 r.	279	41,5%	394	58,5%	673

Jest to różnica niewielka, ale sygnalizująca, iż rodzice coraz częściej zostają włączani do wspólnych ze szkołą działań dotyczących realizacji tematyki bezpieczeństwa ruchu drogowego.

W bieżącym roku dodatkowo zapytano dyrektorów gimnazjów, czy w roku szkolnym 2010/2011 byli uczniowie poruszający się rowerem lub motorowerem, którzy uczestniczyli w zdarzeniu drogowym (kolizji drogowej, wypadku).

	TAK		NIE		RAZEM
	liczba odp.	%	liczba odp.	%	
Rowerem	12	1,8%	661	98,2%	673
motorowerem	12	1,8%	661	98,2%	673

Na zadane pytanie uzyskano odpowiedzi, z których wynika, że takich nieszczęśliwych zdarzeń w ubiegłym roku szkolnym w gimnazjach miało miejsce 12 na rowerze oraz w 12 na motorowerze. Zatem, w roku szkolnym 2010/2011 odnotowano w sumie w 24 gimnazjach zdarzenia w ruchu drogowym z udziałem gimnazjalistów.

Ponadto uzyskano informację, że w tych 24 szkołach w zdarzeniach drogowych udział wzięło 55 uczniów, w tym 41 na rowerze oraz 14 na motorowerze. Z 41 gimnazjalistów uczestniczących w zdarzeniach drogowych kartę rowerową posiadało 39. W przypadku 14 gimnazjalistów poruszających się motorowerem, uczestniczących w zdarzeniach, kartę motorowerową posiadało 11. Pozostali 3 uczniowie nie posiadali karty motorowerowej, a ponadto 1 z nich nie miał ukończonych 13 lat.

VI. Karty rowerowe i motorowerowe w latach szkolnych 2005/2006 – 2010/2011

Dla porównania liczby kart rowerowych i motorowerowych, wydanych uczniom przez dyrektorów szkół w latach szkolnych 2005/2006 – 2010/2011, sporządzono poniższe zestawienie. Zawarte w nim dane pozyskano z Systemu Informacji Oświatowej.

rok szkolny	2005/ 2006	2006/ 2007	2007/ 2008	2008/ 2009	2009/ 2010	2010/ 2011
karta rowerowa (dane z SIO)	37225	38925	31720	30485	30334	29140
karta motorowerowa (dane z SIO)	7438	9652	10636	10340	8433	8624

Jak wynika z powyższej tabeli, od roku szkolnego 2006/2007 z roku na rok wydawanych jest uczniom coraz mniej kart rowerowych. Podobnie w przypadku kart motorowerowych – po wzroście w roku szkolnym 2007/2008, widoczna jest tendencja spadkowa.

VII. Podsumowanie

1. Nauczyciele przedszkoli współpracując z Policją realizują treści z zakresu bezpieczeństwa ruchu drogowego w ramach wybranego programu wychowania przedszkolnego, a także korzystając z innych programów.
2. Nie wszystkie szkoły realizują treści wychowania komunikacyjnego.
3. Treści wychowania komunikacyjnego realizowane są przez szkoły w ramach zajęć ujętych w ramowych planach nauczania oraz podczas zajęć pozalekcyjnych.
4. Przedszkola oraz szkoły biorą udział w konkursach, turniejach oraz innych imprezach o tematyce bezpieczeństwa ruchu drogowego, a także same organizują takie imprezy, akcje lub spotkania.
5. Przedszkola oraz szkoły wyposażone są w pomoce dydaktyczne do realizacji zagadnień bezpieczeństwa ruchu drogowego, a także zapewniają dzieciom i młodzieży dostęp do miasteczek ruchu drogowego.

VIII. Wnioski

1. Upowszechniać, za pośrednictwem strony internetowej Kuratorium Oświaty w Warszawie dobre praktyki z zakresu wychowania komunikacyjnego.
2. Monitorować w przedszkolach, szkołach podstawowych, a zwłaszcza w gimnazjach na terenie województwa mazowieckiego treści wychowania komunikacyjnego.